

ומבארנין: דאמר קרא "שלה תשלה את האם" — כמו שאתה מצווה לשלחו דווקא, יצא זה, צפור המוקדשין, שאי אתה מצווה לשלחו, אלא להביאו לידי גזבר.

אמר רבינא: הלכך, עוף טהור שהיה בבית, שהרג את הנפש, ואחר כך ברח, ונמצא בקן בדרך, פטור משלוח.

מאי טעמא? דאמר קרא "שלה תשלה את האם" — כמו שאתה מצווה לשלחו. יצא זה שהרג את הנפש, שאי אתה מצווה לשלחו אלא להביאו לבית דין! (4)

והוינן בה: היכי דמי, אי דגמר דיניה, אם קלט-א נגמר דינו של עוף זה לההרג, הא בר קטלא

הבנים אפילו לדבר מצוה, וראה בשיח השדה [ליקוטין ט'] שכתב הגר"ח קנייבסקי כי כוונת הראשונים דסלקא דעתך שלא יטול הבנים כדי שלא יתחייב בשילוח והוא אסור. [וראה להלן קלט. ביאורו בדברי הר"ן].

ומדברי החוות יאיר הנ"ל מוכח שהבין כי נידון הגמרא רק לגבי היתר נטילת הבנים ללא שילוח, שהרי לגבי חיוב מצוות שילוח פשיטא לן שאי אפשר לקיימה בהקדש, והיא מצוה בפני עצמה אף כשאינו רוצה ליטול הבנים, וראה באור שמח [פ"ג מיו"ט ה"ח] שדקדק מדברי הרמב"ן והריטב"א בקידושין [לד.] כדעת החוות יאיר, שכתבו שם כי בשילוח הקן הלאו מחזק את העשה. [והיינו הלאו של נטילת האם, שאינו קיים אלא במקום עשה דשילוח, אך האיסור ליטול הבנים יש לדון שיחול אף כשאין מצוות שילוח באם].

ומה שנקטו הראשונים הנ"ל שאסור מן התורה ליטול את הבנים כשאינו משלח את האם, [לכל הפחות באגופן שיכול לשלח האם], כתבו הבית יוסף [חור"מ רי"ג] והמנחת חנוך [תקמ"ה] שדעת הרמב"ם [פכ"ג ממכירה ה"י] שהוא רק איסור מדרבנן גזירה שמא יטול האם על הבנים. [ויש לבאר דבריו באופן אחר, שגזירת חכמים היא שלא תקנה לו החצר את הגוזלות, משום איסור דאורייתא של לא תקח, עי"ש וראה בשטמ"ק ב"מ קב. בשם הראב"ד. ובש"ם יו"ד רצ"ב ס"ק י"ד שפסק בספק

לחומרא, וצ"ע. ועיין בדף קמ: הערה 4 ובדף קמא: הערה 8].

4. הרמב"ם [פ"ג משחיטה ה"כ-כא] כתב: המקדיש עוף לבדה"ב ופרח מודו וכו' ומצאו רובץ על האפרוחים או על הביצים, נוטל הכל ומביאו לידי גזבר שאין שילוח האם נוהג במוקדשין שנא' ואת הבנים תקח לך ואלו אינן שלך, עוף שהרג את הנפש פטור מפני שהוא מצווה להביאו לבי"ד.

ומשמע מדבריו שחלוק הפטור בעוף שהרג שנלמד מ"שלה תשלה", ואינו אלא פטור מהעשה לשלח, אך אסור ליקח האם על הבנים, משא"כ בקדשי בדק הבית שהתמעט מ"תקח לך" ונפטר גם מהלאו ויכול לקחתם כלם ולהביאן ליד גזבר.

ולהלן [קלט. הערה 8] יבואר שהרמב"ם סבר כי רק קדשי בדק הבית נפטרו משילוח מצד הקדושה שבהן, אך קדשי מזבח פטורין רק משום שצריך להביאן ליד גזבר, [ובדעת שמואל] וגם בפירושי המשניות העמיד את המשנה דוקא בקדשי בדק הבית, ונמצא שאין צורך לדרשת שלח תשלה להתיר לקיחת האם על בנים [כמבואר בהערה הקודמת] כי קדשי בדה"ב נלמדו מ"תקח לך", ואולי קדשי מזבח באמת לא נפטרו אלא מחובת שילוח, אך אסור ליטלם על בנים.